

Votre Programme Matmidim – Chiour BETH

Semaine du 28 août au 1er septembre 2022

Souguia n° 69

ת"סד

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Melekhet Mah'chevet

Melakha Chéina Tsrikha Légoufah (1)

La Souguia de la semaine concerne la dernière partie de Meleket Mahchevet : Melakha Chéina Trikha Legoufah, c'est-à-dire lorsque l'action de la Melakha est faite pour un objectif autre que la Melakha elle-même, comme par exemple creuser un trou dans son champ afin de récupérer la terre, sans intérêt pour le trou lui-même. Les Richonim rapportent plusieurs cas de MCETL, mais nous nous limiterons aux principales sources de la Guemarra (il reste intéressant d'aller consulter les autres sources). Puis nous étudierons comment les Richonim ont défini une MCETL. Nous devons aussi comprendre pourquoi une Melakha comme Borer (trier) est Hayav alors que l'objet de l'action apparemment n'est pas le fruit lui-même mais la partie non voulue. Enfin, nous tenterons de savoir si selon Rabbi Yehouda, MCETL est H'ayav même lorsque l'action ne présente absolument aucun intérêt (par exemple creuser un trou sans vouloir ni le trou ni la terre).

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אכשל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, שלא אמר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מטר אסור ולא על אסור מטר, ולא יכשלו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך

Tephila après le Limoud

מודה אני לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקי מיושבי בית המדרש. ולא שמת חלקי מיושבי קרנות. שאני משכים והם משכימים. אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת. שאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בך

Programme du dimanche

L'étude aujourd'hui est dédiée Léilouy Nishmat
Lisa bat Sultana

1. Les sources principales de MCETL dans la Guemarra

Selon cette Guemarra, pour quelle raison MCETL est Patour selon Rabbi Chimon ? Comparer avec Tosfot ramener plus loin, pouvez-vous donner une explication ?

Les Rachi à étudier sont principalement ceux indiqués

י. הכל חייבין פרק ראשון חגיגה

לש"ס: **מתני'** היתר נדרים פורחין באויר ואין להם על מה שיסמכו הלכות שבת חגיגות והמעילות הרי הם כהררים התלוין בשערה שהן מקרא מועט והלכות מרובות הדינין והעבודות המהרות והטמאות ועריות יש להן על מה שיסמכו והן הן גופי תורה: **גמ'**

צנא דקרי: הלכות שבת: מיכתב כתיבן לא צריכא ל' לכדר' אבא דאמר רבי אבא ה' החופר יגומא בשבת ואין צריך אלא לעפרה פטור עליה כמאן כרבי שמעון דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה אפילו תימא לרבי יהודה התם מתקן הכא מקלקל הוא מאי כהררין התלוין בשערה **גמ'** מלאכת מחשבת אסרה תורה ומלאכת מחשבת לא כתיבא: חגיגות: מיכתב כתיבן

רש"י
עולם זו הש"ס של צבל: **מתני'** היתר נדרים פורחים באויר. התרת נדרים שאמרו חכמים שהחכם מתיר את הנדר מעט רמו יש במקרא ואין על מה לסמוך אלא שכן מסור לחכמים בתורה שבעל פה: הלכות שבת והלכות חגיגה הלכות מעילות. יש בהן הלכות שהן תלויות ברמו מקרא מועט: כהררין התלוים. בשערת ראש: והעבודות. הלכות עבודת קרבן: והעריות. ערוה: הן הן גופי תורה. בגמרא פריך אטו הנך לאו גופי תורה נינהו:

גמ'
אדם נשבע לקיים מצוה כדי שימנהר ויזדרז לקיימה: **פולתא**. גרעין אחד של פלפל: **מיכסז כסיבן**. טובא אזהרות כתיבי בשבת מאי מקרא מועט דקאמר מתניתין: לא נצרכא כו'. דבר זה וכיוצא בו רמו מועט יש לו ללמוד מן התורה: **חופר גומא**. בונה בנין הוא ואם אינו צריך לה אלא ליטול את העפר אף על פי שהבנין בנין אינו חייב משום בונה: **שאינה צריכה לגופה**. כגון (ב) זה שאינו צריך לבנין זה. ורבי שמעון אמר מילתיה גבי מוציא את המטא לקוצרו בשבת (שבת דף ג:) וקאמר רבי שמעון פטור על הוצאה זו שברצונו לא היתה צאה אליו ולא היה צריך לה: **אפילו שימא לר' יהודה**. דפליג עליה מודה בהך גומא דאלו התם הקוצר את המטא מתקן הוא והאי חופר גומא מקלקל הוא את חצרו: **ומאי כהררין**. דקאמר במתניתין דמשמע שיש קצת רמו מן התורה ללמד זה ומהו הרמו:

מלאכת מחשבת. שהמחשבה חשבה בדעתו ונתכוון לה וזה לא נתכוון לה לבנין זה לפיכך פטור וזהו רמו מועט דאילו מלאכת מחשבת בשבת לא כתיבא אלא במשכן הוא דכתיב (וי) ולפי שסמך צפרשת ויקהל פרשת שבת לפרשת משכן אנו למדין מלאכת מחשבת לשבת: **מיכסז**

Tentez de définir à travers cette Guemarra ce que le Din du mort a de plus avec celui du trou.

צג: המצניע פרק עשירי שבת

פוטרי: מתני' ה"המוציא אוכלין פחות מכשיעור בכלי פטור אף על הכלי שהכלי טפלה לו^א את החי במטה פטור אף על המטה שהמטה טפלה לו^ב את המת במטה חייב וכן יכוית מן המת וכוית מן הנבלה וכעדשה מן השרץ חייב^ג ורבי שמעון פוטרי:

רש"י

שהוציאוהו: מתני' אם החי במטה. וחי לא מיחייב על הוצאתו דהוא מקיל עצמו ונושא עצמו: וכן כוית מן המט. חייב אם הוציא דהואיל ומטמא הוצאה חשובה היא להציל עצמו מן הטומאה: ור' שמעון פוטרי. אפילו צמת שלם דהוי מלאכה שאינה צריכה לגופה. וכל מלאכה שאינה צריכה (לגופה) אלא לסלקה מעליו הוי מלאכה שאינה צריכה לגופה דברצונו לא צאה לו ולא היה צריך לה הלכך לאו מלאכת מחשבת היא לר' שמעון:

צד: המצניע פרק עשירי שבת

אף צמוציא אם המס לקוצרו. ולא תימא לא פטר אלא צמניחו לחוך דאין צורך לא לגופו של מוציא ולא לגופה של הוצאה דאפילו הוא צורך המת פטור: מר לחפור צו. שהוא צורך המוציא: מר לעשות לו טס ולחפור. מרה שגלף פיו וצריך להושיב עליו כמין טס דק שיהא ראוי

לחפור: להגיה ולקרוס: לאפוקיה לברמליס. שהיה מוטל בצזיון או בדליקה או צחמה ואי משום טלטול מניח עליו ככר או תינוק: לא תעשה. לאו דלא תסור^א כי הכא: הסולש

צד:

תלתא פרסי בכרעיה: את המת במטה חייב וכן כוית מן המת וכו': "אמר רבה בב"ח א"ר יוחנן וא"ר יוסף אמר רשב"ל פוטרי היה ר"ש אף במוציא את המת לקוברו אמר רבא ומודה ר' שמעון במר לחפור בו וספר תורה לקרות בו דחייב פשיטא דאי הא נמי מלאכה שאינה צריכה לגופה היא אלא מלאכה שצריכה לגופה לרבי שמעון היכי משכחת לה מהו דתימא עד דאיכא לגופו ולגופה כגון מר לעשות לו טס ולחפור ספר תורה להגיה ולקרות בו קא משמע לן "ההוא שכבא דהוה בדרוקרא^א שרא רב נחמן בר יצחק לאפוקיה לברמלית א"ל רבי יוחנן אחוה דמר בריה דרבנא לרב נחמן בר יצחק כמאן כר"ש אימר דפטר ר"ש מחיוב חטאת איסורא דרבנן מיהא איכא א"ל האלהים דעיילת ביה את ואפילו לר' יהודה (שרי) דמי קאמינא לרה"ר לברמלית קאמינא^ב גדול כבוד הבריות שדוחה את לא תעשה שבתורה^ג תנן התם

עג: כלל גדול פרק שביעי שבת

רש"י

להיות מרע עם השדה: אלא לעפרה. לכסות נואה: פטור עליה. ואין כאן משום צנין צבית דלקול הוא ולזריעה נמי לא חזיא אצל אם היה צריך לה חייב משום צונה: לרבי יהודה. צפרק המצניע (לקמן ג:): גבי מוציא את המת במטה: מסקן.

בשדה חייב משום חורש^א אמר רבא היתה לו גומא וטממה בבית חייב משום בונה בשדה^ב משום חורש אמר רבי אבא יהחופר גומא בשבת ואינו צריך אלא לעפרה פטור עליה ואפילו לרבי יהודה דאמר^ג מלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה ה"מ מתקן האי מקלקל הוא: והקוצר: תנא^ד הקוצר

Les mots du jour à apprendre :

Ont été dérangés	איטרוז
A été dérangé	איטריד
A été rendue Trépha	איטרפא

Programme du lundi

---

*L'étude aujourd'hui est dédiée Léilouy Nishmat
Lisa bat Sultana*

2. Définition d'une MCETLG

a. Chita de Rachi

Quels sont les différents critères rapportés par Rachi ? Comment pouvons-nous conclure sa façon de définir une MCETL ?

רש"י מסכת שבת דף צג עמוד ב (על המשנה)

ור' שמעון פוטר - אפילו במת שלם, דהוי מלאכה שאינה צריכה לגופה, וכל מלאכה שאינה צריכה (לגופה) אלא לסלקה מעליו - הוי מלאכה שאינה צריכה לגופה, דברצונו לא באה לו, ולא היה צריך לה, הלכך לאו מלאכת מחשבת היא לר' שמעון

שם מסכת שבת דף יב עמוד א

הא ר' יהודה - דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה שברצונו לא תעשה, ואינו צריך לעיקר (תחלתה) [תכליתה] - כי הכא, שאינו צריך לזיבה זו, שעל ידה בא הכיס הזה - ואף על פי כן חייב עליה, ופולוגטיהו בהמצניע (שבת צג, ב) גבי מוציא המת במטה חייב, ואף על גב דהוצאת המת לא ניחא ליה ביה, ור' שמעון פוטר.

רש"י מסכת שבת דף לא עמוד ב

אפילו בפתילה נמי ליפטר - דחס על הפתילה נמי אינה צריכה המלאכה לגופה, דמלאכה היינו כיבוי, וכיבוי עצמו אינו צריך לו, דאם לא הובערה מעולם הוה ניחא ליה אם מתחלה הובהבה, הואיל וחס עליה, כי אית בה טפי הוה ניחא ליה בה.

b. Le Ba'al Hamaor et autres Richonim

בעל המאור מסכת שבת דף לז עמוד ב

[...] נקוט האי כללא בידך כל מלאכה שהיא צריכה לדחות נזק מן העושה אותה מלאכה שאינה צריכה לגופה היא וכן החופר גומא בשדה ואינו צריך אלא לעפרה אין החרישה אלא הגומא בלבד והעפר כדבר אחר חוץ מן החרישה והוא לה מלאכה שאינה צריכה לגופה [...]

חידושי הרמב"ן מסכת שבת דף צד עמוד ב

פי' מלאכה שאינה צריכה לגופה כגון מוציא את המת לקבורו שאין לו הנאה בהוצאתו ולא בקבורתו אבל ההנאה היא הטומאה שהוא מונע ממנו, וכן צידת נחש כדי שלא ישכנו נקראת מלאכה שאינה צריכה לגופה שאינה אלא מניעת היזק ואין ההנאה והצורך בגופה של מלאכה, וכן כבוי הפתילה והגחלים לעולם מלאכה שאינה צריכה לגופה חוץ מפתילה שלא הובהבה שהוא צריך להדליקה ולכבותה והכיבוי הוא התיקון בעצמו, וכן במכבה את הגחלים לפחמין, אבל התופר ביריעה שנפל בה דרנא (ע"ה א') אף על פי שברצונו לא היתה נופלת שם דרנא ולא יבוא לעולם לידי אותה מלאכה, כיון שנפלה שם מ"מ צריך הוא לגופה של תפירה ונהנה בה, וכאן טעו אנשים ולכך כתבתי.

חידושי הרשב"א מסכת שבת דף צד עמוד א

פוסטריה רבי שמעון אף במוציא את המת לקבורו. פי' משום דאף זו מלאכה שאינה צריכה לגופה לפי שאין לו הנאה לא בהוצאתו ולא בקבורתו, אבל ההנאה היא מניעת הטומאה שהוא מונעו ממנו בהוצאתו, וכן צידת נחש שלא ישכנו נקראת מלאכה שאינה צריכה לגופה שאינה אלא מניעת היזק ואין לו הנאה בגופה של מלאכה, וכן כבוי פתילה וגחלים מלאכה שאינה צריכה לגופה שאין הנאה לו בגופו של כבוי, אלא בכבוי פתילה שצריך להבהבה וגחלים לעשות מהם פחמים שהוא צריך להדליקם ולכבותם והכבוי בעצמו הוא התיקון ממש, וא"ת אם כן תופר יריעה שנפל בה דרנא לא יהא חייב שאינו צריך לגופה של תפירה שברצונו לא נפל בה דרנא ולא היה צריך לאותה מלאכה, י"ל דמכל מקום כיון שנפל שם דרנא צריך הוא לאותה תפירה ונהנה הוא ממנה, כתולש מן המחובר דברצונו לא היה מחובר ואינו צריך שיהא מחובר כדי שיתלוש ממנה, ואף על פי כן מאחר שהוא מחובר צריך הוא לתלוש ונהנה הוא מאותה תלישה ממש ומלאכה הצריכה ממש היא, והמוציא ריח רע כל שהוא ששנינו בפרק אמר ר' עקיבא (צ' א') שהוא חייב, אף רבי שמעון מודה בה ובשהוציאו לצורך רפואה לגמר בריח רע והרבה עושין כן, וכן פירשה הר"ז הלוי ז"ל.

חידושי הריטב"א מסכת שבת דף צד עמוד א (Optionnel)

פוסטריה ר"ש אף במוציא את המת לקבורו. פי' כי אף על פי שיש בו צורך המת וגם יש בזה מצוה, אפ"ה מלאכה שאינה צריכה לגופה חשיבא, כיון שאין לו לזה הנאה בהוצאה וקבורה זו, והנאתו אינה אלא מניעת הטומאה שהוא מונע מביתו, ודכוותה צידת נחש כדי שלא ישכנו (לק' ק"ז ב') חשיבא מלאכה שאינה צריכה לגופה, כיון שאינו נהנה בעיקר הצידה ואין הנאתו אלא סילוק נזק, וכן במכבה את הנר (לעיל ל"א ב') כחס על השמן או על הפתילה או על הכלים שיש בהם דליקה, אין הנאתו בגופו של כיבוי אלא שנהנה לסלק נזק ע"י כיבוי זה, [ואינו חייב] אלא כשמכבה לעשות פחם שהוא נהנה בפחם עצמו בכבוי זה, ואם תאמר א"כ תופר יריעה שנפל בה דרנא (לעיל ע"ה א') לא יהא חייב שהרי אינו צריך לגופה של תפירה מחמת מלאכה הצריכה לגופה של תפירה לא נפל בה דרנא. +א"ה, הלשון צריך תיקון, וז"ל הרשב"א שאינו צריך לגופה של תפירה שברצונו לא נפל בה דרנא ולא היה צריך לאותה מלאכה. + י"ל דהתם [כיון] דנפל דרנא בה מיהת מלאכה הצריכה לגופה היא כי נהנה הוא באותה תפירה מיהת, הא למה זה דומה לתולש מן המחובר, כי אף על פי שהוא אינו צריך שיהא מחובר וברצונו לא יהא מחובר עכשיו, מ"מ כיון שהוא מחובר צריך הוא לתלוש ונהנה הוא בתלישה עצמה, ואפי' בקוצר נהי דאינו צריכה מיד עד שיבא לידי אוכל, כיון שזה תיקון לאוכל בשעת האוכל יש הנאה בגופה של קצירה ממש, ולא אמרו צריך ואינו צריך לגופו אלא צריכה ואינה צריכה לגופה והוא מן הטעם שאמרנו, וכזה מפורש בספר המאור לרז"ה ז"ל.

Les mots du jour à apprendre :

Ont abandonné	אִיאָנש
A abandonné	אִיאָט
Au moyen de, pour	אִידי

Programme du mardi

*L'étude aujourd'hui est dédiée Léilouy Nishmat
Lisa bat Sultana*

c. Chita de Tosfot

Comprendre la Chita de Tosfot, ses questions sur Rachi et sa façon de le comprendre. Tenter d'apporter des réponses à Rachi.

תוספות מסכת שבת דף צד עמוד א

רבי שמעון פוטר - נראה לר"י דמלאכה שאינה צריכה לגופה קרי כשעושה מלאכה ואין צריך לאותו צורך כעין שהיו צריכין לה במשכן אלא לענין אחר כי הצורך שהיתה מלאכה נעשית בשבילו במשכן הוא גוף (איסור) המלאכה ושורשו

ולפי זה אתי כולהו שפיר **הוצאת המת** אין צריך למת ובמשכן היו צריכין לחפצים שהוציאו צד נחש שלא ישכנו אינו צריך לנחש ובמשכן היו צריכין לתחש וחלזון **ומפיס מורסא** להוציא ליחה המזיקתו ואין עומד להכניס אויר ולהוציא ליחה תמיד אף על פי שנעשה פתח גמור שהרי ראוי (הוא) להכניס ולהוציא אם היה צריך מ"מ לא דמי לפתחים שבמשכן שהיו עומדין להכניס ולהוציא אבל לעשות לה פה דמיא למשכן וחייב **והריגת המזיקין** אין צריך להם ובמשכן היו צריכין לעורות אילים הנשחטים **וחופר גומא** ואינו צריך אלא לעפרה ובמשכן היו צריכין לגומא לנעוץ בה או לדבר אחר **וזב בכיס** שלא יטנפו כליו הוי אינה צריכה לגופה שאינו צריך לכיס עצמו ואפילו למנות ראיותיו או נקיים דצריך הכיס מ"מ אין צריך להוצאה זו דה"נ סגי ליה אי יתיב בחד דוכתא **ומכבה גחלת** שלא יזוקו בה רבים וכחם על הנר ועל השמן או על הפתילה המהובהבת כבר אין צריכין לגופן שבמשכן לא היה כיבוי אלא לעשות פחמין בכיבוי זה ומתקנין על יד כיבוי זה שיהו ראויין למלאכת הצורפין וכיבוי כדי שלא יקדיחו הסממנין בבישולן לא היה במשכן כי זהירים היו שלא להרבות אש יותר מדאי וכן **סותר ע"מ לבנות** נמי לא מחייב ר' שמעון דבעי שתהא צריכה לגופה אלא כגון שסותר ע"מ לתקן יותר ממה שהיה בתחלה כגון שהבנין האחרון טוב מן הראשון כדמוכח בשמעתין דחס על הנר וכן **קורע על מתו או שובר כלים** למירמי אימתא אינשי דביתיה אין צריכין לגופה דבמשכן היתה קריעה לצורך תיקון דבר הנקרע ואף על גב דבהוצאה לא בעי רבי שמעון שיהא לגמרי כמו שהיה במשכן דלא בעי מר לעשות לו טס או ס"ת להגיה אף על פי שבמשכן הוצאת הנדבה היתה כדי לתקנה לעשות ממנה משכן וכלים במקלקלים כגון מכבה וסותר וקורע מסתברא דצריך שיהא על מנת לתקן כמו במשכן ולא חשיבי המקלקלים צריכות לגופה עד דהוי לגופו ולגופה והא דלא קרי לה לגופו ולגופה כיון דבעו תרויהו בכלל לגופה היא אבל לגבי מר וס"ת כיון דלא בעי אלא לגופו דהא לא בעי במר לעשות בו טס וס"ת כדי להגיה בו לא הוי בכלל לגופה ולפי שצריכות לגופה הוי כעין דהוי במשכן כמו שפיר' הוצרך להשמיענו במר דלא בעינן לעשות לו טס כמו שהיה במשכן

ורש"י דפירש דברצונו לא היתה באה לו ולא היה צריך לה שאינה אלא לסלקה מעליו כמו צד נחש שלא ישכנו או מכבה גחלת שלא יזוקו בו רבים דברצונו שלא היה בעולם וכן בפרק במה מדליקין (לעיל דף לא:) פירש כחם על הפתילה המהובהבת כבר דאינה צריכה לגופה משום דאין צריך לכיבוי זה ואם לא הובערה מעולם הוה ניחא

ליה דהואיל וחס עליה כי אית בה טפי הוה ניחא ליה בה קשה מסותר על מנת לבנות כמו בתחלה וקורע בחמתו למירמי אימתא אינשי דביתיה דהתם צריך למלאכה ורוצה הוא שיהא בעולם ואין לומר דלא ניחא ליה שיצטרך למירמי אימתא אם כן מפסי מורסא לעשות לה פה יהא פטור דברצונו היה שלא היה מורסא מעולם וכן קורע יריעה שנפל בה דרנא על מנת לתפור דברצונו לא היה נופל בה וכן תופר בגד קרוע ברצונו שלא היה קרוע אלא צריך לפרש כדפירשתי.

Les mots du jour à apprendre :

Prostituée	אִיזָן
Gazelle	אִילָתָא
A reçu le statut de	אִיעֵד

Programme du Mercredi

*L'étude aujourd'hui est dédiée Léilouy Nishmat
Lisa bat Sultana*

d. Avis du Ba'al Hamaor et du Ramban dans Borer

הרמב"ן חולק וכמו דחייבין בגוזז צפורניו אף שאינו צריך בצפורנים כיון שתועלת הנטילה היא עצמה המלאכה.

בעל המאור מסכת שבת דף לז עמוד ב

[...] וזהו ביאור הדבר כל שלשים ותשע מלאכות שהיו כנגדן במשכן כולן היה בהם צורך לגופן חוץ מן הזורה והבורר שהוא זורה המוץ מן הגורן ובורר הצורות מן הכרי וזה הוא עיקר מלאכתן לדחות המוץ והצורות וכן חייב עליהן ועל כל תולדה שלהן אבל שאר המלאכות עיקר הוא לצורך גופן וס"ל לר' יהודה כל המלאכות כולן כשם שחייב עליהן לצורך גופן כך חייב עליהן שלא לצורך גופן כ"ז שהוא מתקן ולא מקלקל [...]

חידושי הרמב"ן מסכת שבת דף קו עמוד א

[...] ואין אני אומר כן דמילה ודאי מלאכה הצריכה לגופה היא שהוא צריך שיהא אדם זה מהול, ומה דומה לזה הנוטל צפורניו בכלי וכן שפמו (צ"ד ב') שהוא חייב משום תולדה דגוזז ואף על פי שאינו צריך לגוף הצפורנים והשיער מלאכה הצריכה לגופה נקראת, וכן הזורה והבורר ומאן דשקיל איקופי מגלימא (ע"ה ב') כולן דומות למילה, והבערה דבת כהן נמי כיון שהוא מדליק האש לבשל בו פתילה הרי היא מלאכה הצריכה לגופה דומיא דמדליק את האור להתחמם כנגדו ומדליק נר להשתמש לאורה, ולא שמענו מלאכה שא"צ לגופה במדליק אלא במכבה, אלא ודאי תרוייהו מלאכה הצריכה לגופה נינהו אלא שהצורך עצמו נקרא קלקול בגופו שהנימול נשאר חבול וחולה, והבערה של בת כהן כיון שאין הנאה לאדם ממנה אינו אלא כמקלקל בעצים אלא שאדם צריך לזו המלאכה גופה מ"מ ויש בה תיקון שאינו מגופה של מלאכה שהוא קיום המצוה ולר"ש אין אותו התיקון כלום, הלכך לר' שמעון כל מלאכה שאינה צריכה לגופה לא מחמת קלקול ולא מחמת תיקון פטור עליה ואפילו חובל ומבעיר והיינו נוטל קוצו וחובל בעצמו ומקלקל [נ"א דמקלקל] גמור וא"צ לכלום היינו מלאכה שאינה צריכה לגופה ופטור עליה [...]

Les mots du jour à apprendre :

Leur prix a augmenté	אִיקוּר
Elle est sortie de son esprit	אִיקָרָא לִיה
Il s'agit de, s'occupe de	אִירִי

Programme du jeudi

*L'étude aujourd'hui est dédiée Léilouy Nishmat
Lisa bat Sultana*

3. Lorsqu'une action n'apporte aucun intérêt

מרכבת המשנה (חעלמא) הלכות שבת פרק א הלכה א

ועתה נבא לבאר מה שיש להסתפק העושה מלאכה שלא לצורך כלל כמו הקוצר ואינו צריך לדבר הנקצר אלא שקוצר ברצון פשוט ומשליכו ובלי שום טעם. וכן העושה כלי ואינו צריך כלל לעשות כלי זה או המוציא כנר בידו לרה"ר ואינו צריך לכנר ברה"ר והעושה גומא וא"צ לה כלל מי נימא דפטור לר' שמעון בדרך ק"ו ממלאכה שא"צ לגופה ואפשר דאפילו ר' יהודה דמחייב במשאצ"ג פוטר בכה"ג דדוקא היכא דעושה לשום צורך אפילו שלא לצורך גופו כמו צידת נחש הוא דמחייב אבל הכא שאינו צריך כלל פטור. או דילמא דמחייב לר"י כיון דעשה מלאכה ואפשר אפילו לר"ש חייב דעד כאן לא פטר ר"ש אלא במשאצ"ג כמו הצד נחש שבפירושו היתה כוונתו רק בשביל שלא ישוך אבל בנדון דידן רוצה הוא לצוד אפשר דאפילו בלי טעם חשיב כוונה. ובמקלקלין בודאי נראה פשוט דהקורע בלי טעם פטור מתורת מקלקל ובאינך מלאכות הוא דיש מקום ספק.

ונראה לענ"ד דבהנך מלאכות שהם בודאי תיקון כמו העושה כלי ותופר בגד ודומיהם בודאי אף לר' שמעון חייב דלא קפטר ר"ש במלאכה שא"צ לגופה אלא במלאכות שאינם תיקון גמור כמו הוצאה וצידה אבל במלאכת תיקון אנו סהדי דניחא ליה עיין בתוספות פ' כירה דף מ"א וביומא דף ל"ה שכתבו אהך דבפ' הבונה דף ק"ג לא צריכא דקעביד בארעא דחבריה דמשמע דהא בארעא דידיה אף על פי שאינו מתכוון ליפות הקרקע חייב משום דכיון שהוא נהנה אנו סהדי דמתכוון לייפות עיין שם וא"כ לפ"ז יש לדקדק נמי בכה"ג מדקמשני בארעא דחבריה פי' והו"ל משאצ"ג כמ"ש התוס' ואמאי לא משני בפשיטות דאפילו בארעא דידיה וכגון שאינו צריך כלל ליפות הקרקע אלא ודאי כיון דייפוי הקרקע הוה מלאכת תיקון לרוב בני אדם אף על גב דאינו צריך לה חשיבא צריכה לגופו ועיין מ"ש לקמן. אמנם במלאכות שהם לפעמים תיקון ולפעמים קלקול כמו קצירה שהצריך לדבר הנקצר הו"ל תיקון ואם אינו צריך לו הו"ל קלקול וכמו צירוף שהצריך לברזל קשה חשיב תיקון והצריך לברזל רך חשיב קלקול. וכן סחיטה תולדה דדש כמו חולב נראה דאם אינו צריך לו כלל אפילו לר"י פטור וכן משמע בתוס' פ' כלל גדול גבי זימר וצריך לעצים שכתבו דלא מקרי קוצר אלא בצריך לעצים דומיא דקורע ע"מ לתפור וכן כבשים ושלקות שסחטן לגופן מותר לפי שאין דרך דישה בכך ולא הו"ל אפילו כמשאצ"ג דפטור אבל אסור עיין שם.

ואולם במלאכות שאינם לא תיקון ולא קלקול כמו הוצאה דלכאורה נראה מדקאמר בגמרא ומודה ר' שמעון במר לחפור בו וכו' דמשמע דבעינן מיהות לחפור בו אבל שלא לצורך פטור הגם דיש לדחות דה"ק ומודה ר"ש במר שאפילו במוציא סתם חייב הואיל שראוי לחפור בו מ"מ פשטא דמלתא משמע דבעינן לחפור בו ולצורך. אמנם בפ' כלל גדול דף ע"ו מסיק לר' יוחנן דהמוציא עצם כמלא פי פרה לפרה פטור משום דאכילה ע"י הדחק לאו שמה אכילה ואפ"ה במוציא תבן כמלא פי פרה לגמל דברי הכל חייב אף על גב דלא חזי לגמל והרי אינו צריך זה התבן לפרה ומי לא איירי בדלית ליה פרה ואפ"ה חייב וכן במוציא עצם כמלא פי גמל לפרה משמע דמודה ר' יהודה דחייב הואיל וחזי לגמל אף על פי שאין לו גמל ואפילו ר"ש מודה נמי בכל השיעורים דלא פליג בריש פ' המוציא אלא להרבות בשיעורים אבל במוציא כשיעור אף על גב דאינו צריך להוצאה מ"מ כיון שרוצה להוציא והוציא

כשיעור דחזי לרוב בני אדם הו"ל מלאכה לצורך וחייב. ויש לדחות לפי מ"ש התוספות בסוגיא דחובל ומבעיר דהמבעיר באיסורי הנאה מקרי מלאכה שצריכה לגופה לפי מה שהיה סבור בטעות ה"נ מקרי משצל"ג לפי מה שהיה סבור דתבן ראוי לגמל.

ומהך דהמוציא פחות מכשיעור בכלי פטור אף על הכלי דמודה בה ר"י יש להוכיח דהוצאה שלא לצורך כלל פטור מדפטור על הכלי שנעשית טפלה לאוכל הואיל שעיקר צורך שלו לאוכל והו"ל הוצאת כלי שלא לצורך כלל וכן מסתבר. ולפי"ז לא משכחת ליה פסיק רישא דחייב במלאכות שהן לפעמים תיקון ולפעמים קלקול דהא כל דבר שאינו מתכוין הו"ל מלאכה שאינה לצורך כלל אם לא במלאכת תיקון ממש כנ"ל (ובהכי ניחא דצירוף דפ' כירה ותלישת הצמר דמס' בכורות לא מקרי פ"ר עיין לעיל ובאופן זה יש לפרש הא דאמרין במס' יומא דף ל"ד ה"מ בכל התורה כולה אבל הכא בשבת צירוף דרבנן פ"י משום דהו"ל מלאכה שא"צ כלל דחייב בכל התורה כולה ופטור לענין שבת) ומוכח נמי מיהות דבתיקון גמור חייב אפילו באינו צריך לו כלל דאל"כ לא משכחת פ"ר לחיוב וזה מוכרח אף לר' יהודה דפ"ר דהו"ל דבר שאינו מתכוין מקרי מלאכה שא"צ כלל דמודה בה ר"י דפטור והבן זה דלא משכחת פ"ר אלא במלאכת תיקון ולא משכחת משצל"ג אלא במלאכה דלאו תיקון.

קובץ שעורים ביצה אות עג

עג) [דף לז ע"ב] ובעיקר הך דינא, דהמוציא אוכלין בכלי פטור על הכלי, משום דהוי טפל, וזה אפילו לר"י דמשצל"ג חייב, מ"מ בטפל פטור, והנה יש להסתפק בהא דחייב לר"י במלאכה שאצל"ג כגון בחופר גומא ואין צריך אלא לעפרה, היכא דלא הוי מקלקל, איך הדין היכא דאין צריך כלל אפילו לעפרה, מי נימא דגם ר"י מודה דבעין שיהא איזה צורך במלאכה, רק דלא בעין שיהא הצורך לגופה, או דר"י סבר דלא בעין צורך כלל, ולפי' ראשון, דגם ר"י סובר דבעין שיהא איזה צורך אפשר לפרש, בהא דטפל פטור, דצורך טפל לא חשיב צורך, אבל אי נימא, דגם בשלא לצורך כלל חייב לר"י, א"כ מ"ט פטור בטפל, וצ"ל דבטפל גוף המעשה בטילה לגבי העיקר וכמאן דליתא דמיא, ונ"מ גדולה משני הפירושים, דלפירוש ראשון פטורא דטפל אינו שייך אלא במלאכות שבת, דבעין מלאכת מחשבת, ולא בשאר איסורין, אבל אם נאמר דבטפל גוף המעשה כמאן דליתא אפשר לדון כן גם בשאר איסורין. והנה בתחומין נראה, דלא בעין מלאכת מחשבת, דאיסור תחומין הוא איסור בפני עצמו, ואינו מטעם מלאכה, דהא חזינן ביום טוב דלא הותר איסור תחומין לצורך אוכל נפש, ומ"מ פטורא דטפל איכא גם באיסור תחומין, וא"כ בפטורא דטפל אין הטעם משום דהוי שלא לצורך, אלא דמעשה הטפל כמאן דליתא וזה שייך גם לענין תחומין, אלא דאכתי תיקשי היא גופא מנ"ל לגמ' להוכיח מהוצאה לתחומין, דילמא טעמא דהוצאה משום דבעין צורך וצורך טפל לא חשיב צורך, אבל בתחומין לא שייך ה"ט, דלא כתיב מלאכת מחשבת גבי תחומין, וי"ל דהוכחת הגמ' מר"י דמשצל"ג חייב, ובטפל מודה דפטור, וזה ניחא אי נימא דר"י מחייב גם בשלא לצורך כלל, אבל ברש"י שבת ל"א מבואר דטעמא דר"י משום דצורך לעפרה ג"כ הוי צורך, ומיקרי מלאכת מחשבת, אבל בשלא לצורך כלל, מודה ר"י דפטור, ולפי"ז אין ראייה מהוצאה לתחומין, דלענין תחומין לא בעין צורך ולא תיקון, כיון דאינו בכלל מלאכה (ולכאורה נראה, דה"ה בהבערה למ"ד ללאו יצתה ואינה בכלל מלאכה, לא בעין מלאכת מחשבת, וס"ל דמקלקל בהבערה חייב, ואין צורך ללומדה משריפת בת כהן. וד"ז צריך בדיקה אחריו) אלא דמיפרש"י, פסחים ה', נראה דאפילו למ"ד הבערה ללאו יצתה, אסורה ביום טוב, וע"כ דהויא בכלל מלאכה, ולריב"א שם דס"ל דלא הויא בכלל מלאכה, יש להקשות למאן תחומין דאורייתא למה נוהג איסורן ביום טוב, ושמא ס"ל דביו"ט לכו"ע מדרבנן, דקרא דאל יצא איש ממקומו גבי שבת כתיב ולא ילפינן יום טוב משבת.

Les mots du jour à apprendre :

Je vais me donner des forces	אֵיִשָּׁר חֵילִי
Elle a emmené	אֵיִתָּא
Il l'a emmenée	אֵיִתָּהּ

Biographies:

Kovets Chiourim – קובץ שעורים

Rabbi Elh'anani Bunim Wasserman est né à Birzai en Lituanie en 1875. Il a étudié à la Yeshiva de Telz auprès de Rabbi Chimon Shkop et Rabbi Eliezer Gordon, et fut reconnu dès son plus jeune âge comme un génie et quelqu'un d'exemplaire dans son comportement. Il était exceptionnellement assidu, prenant garde à ne pas perdre une seule minute. Le Rav de Poniewitz z"l a raconté que lorsqu'ils étudiaient ensemble à la Yéchivah de Radin, on lui apporta un télégramme disant qu'il venait d'avoir un fils. Rabbi El'hanan ouvrit le télégramme, se leva et dit la bénédiction Hatov Véhamétiv, puis retourna immédiatement à la question qui les occupait avec profondeur comme s'il ne s'était rien passé. Pendant une période transitoire, il étudia à Brisk auprès de Rav H'aïm Soloveitchik. En 1907, il entame son étude au Kollel Kodchim du H'afets H'aïm à Radin pendant trois années, de qui il se rapprochera énormément et deviendra le disciple Mouvhak. En 1921, il fonde sa célèbre Yechiva « Ohel Torah » à Baranovitch en Pologne, destinée aux jeunes Bah'ourim. Il est considéré comme un des grands dirigeants du monde des Yechivot et du mouvement Agoudat Israël.

Quand la seconde guerre mondiale éclata, Rabbi El'hanan s'enfuit à Vilna avec sa Yéchivah. Un jour avant l'entrée des Allemands à Vilna, il partit en visite à Slobodka, près de Kovno, pensant revenir à Vilna où il s'était installé. Mais les Allemands s'emparèrent de la Lituanie et il fut obligé de rester à Slobodka. Le 11 Tamouz 5701 (1941), les nazis attaquèrent les juifs de Slobodka et les exécutèrent.

Avant d'être tué, il s'adressa à ses amis les Rabbanim et à tous les juifs. Il parlait doucement, avec le même calme intérieur qu'à l'accoutumée. Voici ses dernières paroles :

« Au Ciel on nous considère apparemment comme des Tsadikim, car nous avons été choisis comme expiation pour le Klal Israël avec notre corps. C'est pourquoi nous devons revenir à D.ieu totalement et immédiatement. Le temps presse, le chemin de la Neuvième Forteresse (endroit du massacre des martyrs de Slobodka-Kovno) est proche. Nous devons savoir que notre sacrifice s'élèvera plus facilement grâce au repentir, et que par là nous sauverons la vie de nos frères et de nos sœurs en Amérique. Nous accomplissons à présent la plus grande des Mitsvot ! « Tu l'as détruite par le feu, tu la reconstruiras par le feu ». Le feu qui dévore nos cadavres est le feu qui reconstruira la maison d'Israël. » Dans un cri de « Chema Israël », son âme monta aux Cieux.

Le Kovets Chiourim est un recueil de ses cours transmis sur le Chass. Il écrit aussi le Kovets Hearot sur Yebamot.

Liste des 69 Souguiot étudiées sur Matmidim

Souguiot de Brah'ot			Souguiot sur les H'aguim
1. Birkot Hatorah 2. Choméa Kéoné 3. Arévout 4. Kavana dans le Chema 5. Position pour le Chema 6. Méah Brah'ot 7. Amen Yetoma 9. Les quantités pour les Brah'ot 10. Les Brah'ot de consommation 11. Brah'a Chééina Tsrih'a 12. Ikar Vétafel 13. Méein Chaloch	14. Brah'a sur un interdit 15. Anigrone 17. Birkat Haguefen 18. Natei Inchei 19. Birkat Haréah' 22. Les jus 23. Trima 24. Pat Kisnin (1) 25. Pat Kisnin (2) 26. Les Apéritifs 27-31 Zimoun 32. Tefilat Haderekh	33 -34. Birkat Hagomel 38. Chéhéh'éyanou sur un nouveau fruit 39. Chéhéh'éyanou sur un nouveau Keli 40. Chéhéh'éyanou sur les Mitsvot 41. Hatov Véhamétiv sur le vin 42. Cheva Brah'ot (1) 43. Cheva Brah'ot (2) – Panim H'adachot 46. Birkat Halevanah 47-49. H'azarat Hachats'	Hanouka 8. Emplacement de la Hanoukia 44. Ner Ich oubeto 45. Ner Ich oubeto (2) Pourim 16. Michloah' Manot et Matanot Laevyonim Pessah 20. Biour H'amets 58. Bedika des miettes
Souguiot générales			
37. Bal Tossif 50. Tokh Kédé Dibour 51-52. Ein Chaliah' Lidvar Avera	53. Mitsva bo yoter Mibichlouh'o 54. Mitsvot lav lihanot nitanou	55-56. Mitsvat Assei Chehazman grama 57. Zerizim makdimim lemitsvot	Sefirat Haomer 21. Un seul grand compte
Chabbat – Melekhet Mah'chevet			
59. 60. 61. Mit'assek 62. 63. 64. Davar Chééno Mitkaven	65. 66. 67. 68. Psik Réchek 69. Melakha chééina tsrikha légoufah		Roch Hachana 35. Les trois Livres Soukot 36. Mitstaer

Bon Limoud sur Matmidim